

Socialdemokraterna i Danderyd

Fråga till kultur och fritidsnämndens ordförande:

Stockholmsenkäten är en livsstilsstudie som genomförs vartannat år bland elever i årskurs 9 och gymnasiet årskurs 2. Enkäten syftar till att kartlägga och följa utvecklingen av ungdomars levnadsvanor och livsvillkor över tid samt ge underlag för främjande och förebyggande arbete och lokal planering.

I Danderyd svarade 1 182 elever, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 87 procent. Resultaten som presenterades avsåg ungdomar med Danderyd som hemkommun.

Presentationens uppgifter visar att **narkotika**användningen i Stockholms län ligger på historiskt låga nivåer. Samtidigt sticker Danderyd ut inom vissa mått.

Bland elever i årskurs 9 uppgav:

- 12 procent av pojkarna att de någon gång hade använt narkotika.
- 4 procent av flickorna uppgav detsamma.

Enligt presentationen är cannabis den klart vanligaste typen av narkotika bland ungdomar i denna åldersgrupp.

En annan fråga gäller om ungdomarna har haft möjlighet att prova narkotika, även om de inte själva har gjort det. I Danderyd uppgav 22 procent av pojkarna i årskurs 9 att de haft en sådan möjlighet. Detta lyftes som en indikator på att ungdomar kan komma i kontakt med riskmiljöer, samtidigt som många ungdomar väljer att avstå från att använda narkotika.

Alkohol är ett tydligt riskområde för Danderyd. Bland elever i årskurs 9 uppgav:

- 53 procent av flickorna att de någon gång hade känt sig berusade.
- 47 procent av pojkarna uppgav detsamma.

Detta innebär att Danderyd ligger högt jämfört med Stockholms län som helhet.

Även **storkonsumtion** av alkohol lyftes som ett område där Danderyd ligger högt. Enkätsvaren visade dessutom en tydlig ökning bland flickor. Ett centralt förebyggande område är vårdnadshavarnas förhållningssätt till alkohol. Enligt enkätsvaren uppgav 22 procent av pojkarna och 17 procent av flickorna att deras vårdnadshavare bjuder dem på alkohol.

Även **tobaks- och nikotinanvändningen** är oroväckande. Bland elever i årskurs 9 uppgav:

- 15 procent av flickorna att de röker cigaretter dagligen eller ibland.
- 10 procent av pojkarna uppgav detsamma.

E-cigarettor har samtidigt ökat särskilt tydligt bland flickor, där e-cigarettor är vanligare än traditionella cigaretter. Även tobaksfria nikotinprodukter, exempelvis vitt snus, nyttjas frekvent.

Spel om pengar är ett relativt nytt område som efterfrågas. Bland elever i årskurs 9 är spelande betydligt vanligare bland pojkar än bland flickor. 55 procent av pojkarna i Danderyd uppgav att de hade satsat pengar på spel. Utvecklingen bland pojkar har ökat tydligt sedan omkring 2020, vilket borde göra området relevant för förebyggande arbete. Det finns en problematik i Danderyd avseende ungdomar och...

- alkohol och berusning.
- storkonsumtion av alkohol.
- vårdnadshavares tillåtelse till alkohol.
- narkotikaanvändning och tillgång till narkotika.
- e-cigarettor och andra nikotinprodukter.
- spel om pengar.
- flickors psykiska välbefinnande.
- sexuell utsatthet och sexuellt våld.
- riskmiljöer i samband med fester och sociala sammanhang.

Socialdemokraterna har ett fokus på trygghetsfrågor, speciellt när det gäller våra ungdomar. Vi ser att vi fortfarande ligger i topp när det gäller statistiken avseende missbruk av alkohol, tobak och droger. Vi ser att föräldrar fortfarande intar en obetänksam inställning till sina barns alkoholvanor. Vi ser ingen aktiv och målmedveten satsning från Danderyd att få bukt med den psykiska ohälsa som finns bland våra yngre medborgare i form av aktivt påverkansarbete med information och kampanjer mot missbruk.

Tidigare har socialdemokraterna föreslagit att Danderyd inrättar en **kriskommission** som gör en fördjupning av enkätsvaren, analyserar skillnader mellan flickor och pojkar, identifierar områden där ytterligare kunskap behövs, samordnar insatser mellan kommunens förvaltningar för samverkan med vårdnadshavare, skolor, föreningsliv och andra aktörer OCH påbörjar ett långsiktigt förebyggande arbete mot drogmissbruk och för psykiskt välbefinnande och särskilt flickors välmående. Till kommissionen skulle knytas en budget för de investeringar man vill omgående vill göra för att agera. Vårt förslag har inte fått gehör.

Min fråga till kultur och fritidsnämndens ordförande är vilka mått och steg man avser ta för att kommunfullmäktige i Danderyd skall få se en statistik där Danderyd stolt kan hävda att vi har drastiskt minskat våra ungdomars missbruk.

Danderyd den 15 oktober 2026

Karsten Inde (s)